

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research

Cilt: 14 Sayı: 77 Nisan 2021 & Volume: 14 Issue: 77 April 2021

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ÇEVİRİ SEKTÖRÜNDE (AB-DGT ÖRNEĞİNDE) TEKNOLOJİNİN KULLANIMI

THE USE OF TECHNOLOGY IN THE TRANSLATION SECTOR (IN THE CASE OF EU-GDT)

İlyas ÖZTÜRK*
Fatıma GİMATDİNOVA**

Öz

Yüksek öğretimde ve akademik ortamlarda bilgi, beceri ve yeteneklerin yazılı ve sözlü çeviriler olarak nasıl elde edileceği hakkında programlar geliştirilmektedir.

Bilimde ve teknolojiadaki gelişmeler, çeviriye olan gereksinimi giderek ve fakat iddialı biçimde artırmıştır. Çeviri piyasasının istek ve taleplerini karşılamak amacıyla yeni gelişmelerin ve yeniliklerin olması kaçınılmaz olmuştur.

Bu bağlamda, Mütercim-Tercümanlık ve Çeviribilim bölümlerinde program ve müfredat değişikliğine ve yeniliklere yer vermeye başlanmıştır. Öğrencilerin daha donanımlı yetişmelerini sağlamak için, eğitimde kullanılan araç gereçlerin güncellenmesi, öğretim elemanlarının modern eğitim teknoloji araç ve gereçlerle tanıştırılması, yurtdışı araştırmalar ve incelemelere ağırlık verilmesi, yaşam boyu eğitim (LLP) teşvik edilerek çağdaş öğrenci profiline katkı sağlanmaktadır. Bu çalışmalar yanında öğretim programlarında çok dilliliğe (Mehrsprachigkeit) ağırlık verilmektedir. Özellikle bu konuya AB ağırlık vermektedir. Bu makalede AB'nin kuruluşundan beri Çeviri Genel Müdürlüğü'nün (DGT) çeviri teknolojilerini nasıl kullandığı irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler : AB Çeviri Genel Müdürlüğü (DGT), Çeviri, Çeviri Sektörü, Çeviri Teknolojileri, DGT-Yardımcı Unsurları.

Abstract

Programs are being developed nowadays in higher education and academic settings, on how to acquire knowledge, skills and abilities in written and oral translations.

Advances in science and technology have increased the need for translation increasingly. It has been inevitable that there will be new developments and innovations in order to meet the demands of the translation market.

So that's why lots of innovations in the programs and curricula have started to be developed in the Translation Studies departments. Updating the tools used in education, introducing modern educational technology tools and equipment, to have a research and studies will help the students to have better education and future. In addition to these studies, Multilingualism (Mehrsprachigkeit) should be emphasized in the education programs as well.

Especially, this issue is focused in the EU. In this article it will be examined how the General Directorate of Translation (GDT) has used translation technologies since the establishment of the EU.

Keywords: Directorate-General for Translation, Translation, Translation Technologies, Translation Industry.

* Prof. Dr. ,Sakarya Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi ,Çeviribilim Bölümü ORCID: 0000-0003-3742-0503,ozturk@sakarya.edu.tr

** Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Yabancı Diller Bölümü, ORCID:0000-0002-3383-5296, fgimat@subu.edu.tr

Giriş

Önceleri dinsel ve edebi çeviriler gündemde iken, günümüzde uzmanlık ve bilimsel çeviri çeşitleri de artarak iletişim ağında yerlerini almaya başlamıştır. İletişim ekonomisi (Informationswirtschaft) önemli bir ekonomik faktör olarak kültürlerarasılıkta etkin bir işlev kazanmaktadır. Çeviri artık bilimin ve teknolojinin her alanında "aracı" olarak yerini giderek sağlamlaştırmaktadır. Çünkü "çağımızın çeviri çağı" olduğu tüm bilimsel ve sosyal alanda ispatlanmıştır.

Özellikle 50'li yıllardan beri yazılı ve sözlü eğitimi üzerine etkin ve kapsamlı çalışmalar ve projeler yapılmaktadır

Çevirinin bu denli etkin olması ve artan fonksiyonu, dilin iletişimsel gücünden kaynaklanmaktadır. Çünkü dil, uluslar ve kültürlerarası iletişimin ve disiplinlerarasılığın en etkin unsurudur. Çeviri bu işlevini Avrupa Birliği Çeviri İşleri Müdürlüğünde (DGT) açık bir şekilde yerine getirmektedir. Tüm AB ülkeleri arasında iletişimin çeviri yolu ile gerçekleştirildiğini düşünürsek, bu alanda çeviri eyleminin etkinliğini daha açık biçimde görmek olasıdır.

AB, çeviri işlerine 3 milyar Avrodan fazla para harcamaktadır (2010).

Kaldı ki, AB dil politikasını "çok dillilik" ve "kültürlerarasılık" üzerine kurmuştur. Çeviri

hem AB hem de dünya genelinde işlevini giderek artırırken, farklı görevlerde yüklenmektedir. Ruhrgas Yabancı Dil Biriminin şefi Hans-Jürgen Stellbrink ilginç tanımlaması ile bu konuya farklı bir bakış açısı getirmiştir. "Çevirmen endüstri arabasının beşinci tekerini oluşturmaktadır." derken çevirinin farklı bir alandaki işlevini de vurgulamaktadır (Austermühl,2001,25) ;bkn Öztürk,2019,202).

Çevirinin Zihinsel (mental) Alt yapısı

"Çeviri" sadece bir dilden başka bir dile aktarım, diller arası çeviri değil, aynı zamanda insanoğlunun yaşamı boyunca beyinde düşündüklerini, hayal ettiklerini, kurguladıklarını söze veya yazıya dökerek yapmış olduğu "aktarım" eylemidir. Başka bir deyişle insanoğlu tüm varlıklar arasında bu eylemi yaşam boyu yapabilen tek "mükemmel" varlıktır.

İnsanoğlunun, yapabilme üretebilme yetileri yanında, tüm yaşamsal gereksinimlerini yerine getirebilmesi için, yaradılıştaki insanoğluna verilen "çeviri" yeteneğinin özel bir konumu olduğunu düşünüyorum. Kişi kendine ve çevresine gerekli ve yararlı olan her şeyi beyinde kurguladıktan sonra yaptığı "çeviri" eylemini diller arası çeviride de daha açık biçimde, işlevsel ve çok boyutlu yapabildiği görülmektedir.

Kişi tüm mesleklerde öğrenim sürecinde genellikle çok yönlü eğitim alır ve sonuçta o mesleği icra eder. Çevirmen de diller arası "çeviri eylemi"ni yürütmek için aynı şekilde çok yönlü eğitimden geçerek gerekli eğitimi ve deneyimi kazanarak çevirmenlik görevini (mesleğini) tam ve doğru olarak gerçekleştirmesi için çalışırken bu alanda edinimler kazanır. Tüm mesleklerde olduğu gibi kişinin kendi alanlarında bilgi sahibi olması gibi, çevirmenin de, çeviri eylemini gerçekleştirmek için, kaynak dil ve erek dil bilgisi ve dil kullanma becerisi, çeviri yapacağı dillere özgü kültürel bilgi, alan ve uzmanlık bilgileri yanında çeviri yeteneğine (Übersetzungskompetenz) ek olarak yazarlık yeteneğine de sahip olması gerekir.

Çevirmen, çeviri sürecini gerçekleştirirken, neredeyse tüm duyu organlarını devreye sokmak çeviri sürecine katmak zorunda kalır. Bunun için de, beyinde var olan beceri yeteneklerini kullanmak durumundadır. Başka bir deyişle beyin, tüm fonksiyonları ile devreye girer ve aktif hale gelir.

Çeviri bir anlamda bulmaca çözmek gibi bir eylem. İki dil arasında "Kodlama" yolu ile işlem yapılıyor. Çevirmen sözcüğü ararken farklı alternatifler düşünüyor, zihinsel (mental) bir arama süreci içine giriyor.

Bu süreç sonunda çeviri eyleminin en yüksek noktasına ulaşıyor. Çeviri eylemi, özellikle eş zamanlı (simultane), ve ardıl (konsekutiv) çevirilerde beyinin yazılı çeviri eyleminden daha çok yorulduğu deneyimlerle tespit edilmiştir.

Bulmaca çözmek Alzheimer hastalığına yakalanmayı geciktirdiği söylenir. Çeviri de bir anlamda bulmaca çözmenin daha farklı versiyonu olduğunu düşünebiliriz!

Kaynak dil (KD) metni, erek (ED) dile aktarılırken, insan beyni farklı varyasyonları ve kodlama alternatiflerini devreye sokar ve aktarım çevirmen tarafından gerçekleştirilir. Burada insan beyni, çeviri eylemini (her meslekte olduğu gibi) zamanla geliştirdiğini göstermektedir (İleride Sandriní'nin bu konudaki tespitlerine yer verirken, çevirinin tarihsel süreçte nasıl geliştiği görülecektir.)

Beynin yaradılıştan gelen donanımından dolayı, her zaman gelişmeye ve yeni şeyler bulmaya müsait bir cevher olduğu bilim insanları tarafından ortaya konmuştur. Çağımızda tüm teknolojik ve bilimsel gelişmelere rağmen, insan beyninin ancak % 10 nu bile kullanılmadığını düşünürsek, ileride bir çok teknik ve bilimsel gelişmelere tanık olacağız demektir. Bu gelişmeler yapay zeka yolu ile çeviriye de şimdilerde yansımaya başlamıştır.

İnsanoğlu hayatı boyunca sürekli bir “çeviri”(düşüncelerin eyleme aktarımı/ çevirimi) süreci yaşadığından, diller arası çeviride bu eylem daha görünür (efektif) biçimde orta çıkmaktadır. İnsan zihninde, (beyninde) düşündüğünü, tasarladığını, planladığını dile (söze) ve (yazıya) dökerek bir şekilde zihinsel (mental) çeviri yapmaktadır. Bu eylemi, diller arası çeviride yapması kişinin diğer yeteneklerinden farklı bir özelliği ortaya koymaktadır.

Çeviride çevirmenin tüm duyum ve duygu (Gefühl) yeteneklerinin devreye girdiğini görüyoruz. Çünkü çevirmen karar verme sürecine bu olguları kullanmak zorunda kalmaktadır. Bundan dolayı, diğer mesleklerden farklı olarak, çevirilerde (daha çok sözlü) çevirilerde beyin daha çabuk yorulmaktadır ve efor harcamaktadır. Bundan dolayı konferans/kabin çevirmenleri en fazla bir saatlik süreden sonra görevi diğer partnerine devretmek durumunda kalır.

Öte yandan insan beyninin bir olayı farklı biçimde yorumlama yeteneğine sahip olduğu için, çeviride de farklı yorumlar yapılabilmesi doğal karşılanmaktadır.

Diğer mesleklerde tek yönlü bir eylem süreci işlerken, çeviride daha fazla bilgi ve beceri süreci devreye girer. Bundan dolayı çevirmen, diller arası çeviriyi yaparken öğrenimi ve deneyimleri yanında farklı edinim ve becerilere de sahip olmalıdır.

- Dil bilgisi ve dil kullanımı (Spracherwerb und Sprachverwendung) (Language Acquisition and Use of Language)
- Alan ve uzmanlık bilgisi (Sach und -Fachkenntnisse) Specialized Knowledge of a Particular Field
- Kültürbilgisi (Kulturkenntnisse) Cultural Awareness
- Çeviri Yeteneği (Übersetzungskompetenz) Translation skills
- Yeniden üretici (Reproduzent) Reproduction
- Yorumlayıcı (Interpreter) Interpreter

Bunların yanında çevirmen, çeviri sürecini gerçekleştirirken modern çeviri kuramlarının hangisinin devreye gireceğini de hesaplaması gerekir. Bu bağlamda çeviri sürecinin çok yönlü bir eylem olduğu söylenebilir.

Çeviri Eylem ve Sektörünün Tarihsel Serüveni

Çeviri eylemi Antik çağdan beri insanoğlunun temel uğraşlarından bir olmaya devam etmiştir. Artık bugün “çeviri” bilimde ve teknolojiye olmazsa olmazlar arasında bir iletişim aracı olarak kullanılmaya devam etmektedir. Yazının bulunmasıyla önceleri dinsel metinlerin çevirileri (Vulgata, Septuaginta , Rosetta Taşı, Eski ve Yeni Ahit (İncil) Kur’an) ile başlayan süreç daha sonra edebiyat, Felsefe, teknik ve bilimsel metinlerle süregelmiştir. Bu dönemlerde Göktürk yazıtlarının, Hammurabi kanunlarının kültür ve bilgi aktarımında önemli katkısı olduğunu belirtmek gerekir.

Çeviri eylemleri önceleri taş, kağıt ve benzeri maddeler üzerinde yürütülürken, daha sonra teknolojinin gelişimi ile hızlanarak, daktilo bilgisayar internet (cloud) ortamında ivme kazanmış ve gelişmiştir. Tarihsel süreçte, her alanda olduğu gibi çeviri alanında da ileride teknolojinin ve bilişim çağının hızla geliştiği ve değiştiği dönemlerde, şu anda hayal edilemeyen birçok bilimsel ve teknolojik yeniliklerle karşılaşılması olasıdır.

Bunun bir göstergesi olarak yapay zekayı (künstliche Intelligenz) göstermek hiç de yanlış olmaz. Şimdilerde çeviri üzerine, özellikleri ve fonksiyonları yeni yeni ortaya çıkan bu teknolojik buluşun, ileri fonksiyonlarını ve özellikleri çok farklı boyutlarda görüleceği kesindir. Tüm bu özellikler ve gelişmeler insan beyninin ne kadar üretici ve geliştirici olduğunu göstermektedir. Sandrini, bu gelişim sürecini tarihsel dönemlerde şöyle açıklamıştır:

1980 (Doküman) kaset)	1990 (disket)	2000 (CD -DVD)	2010 (Integration)	2020 (convergence)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
yerelleştirme	software	statik web sayfa	sistemlere uyum	dinamik web sayfaları

(yerelleştirme) (evrensellik) (sistemlere uyum) (her alana yakınsama)
Dokümanlar (Sorftware Digital) (statik web sayfa) (dinamik Web sayfa)

1- 1980: Çeviri meslekler arası bir iletişim aracı olarak kullanılmıştır. Çoğu kez internet ortamı olmadan çeviriler yapılır ve yavaş yavaş kurumsallaşma yoluna gidilmiştir.

2- 1990: Bilgisayarın devreye girdiği bir dönem başlamıştır. Çeviri artık yeni açılımlarla yeni kuramlarla bilimsel temellere oturmaya başlamıştır (Wills, Klopfer, Vermeer, Reiss, Stolze, Pym, Holz-Mänttari, Sandrini, Nida, Holmes, Even-Zohar, Snell-Hornby, Punc, Popper, Austhermühl, Thoury) gibi kuramcılar ve çeviribilimciler çeviriye kuramsal katkıda bulunarak çevirinin Çeviribilim konumuna gelmesi sağlanmıştır.

- Çeviride internetin yoğun olarak kullanılmaya başlandığı dönemdir ve çeviri disiplinlerarası bir dal olarak işlerliğini ve işlevselliğini tüm özel ve kamusal alanlarda göstermeye başladığı bir dönemdir. Makine çevirisi piyasa edinmeye başladığı bu dönemde, yerelleştirme önem kazanmıştır.

3- 2000: Disiplinlerarası (Interdiscipline) olarak kullanılan çeviribilimde, çeviri eyleminin tüm meslek alanlarında etkin biçimde kullanılmaya başlandığı dönemdir. Özel ve kamu kuruluşları çeviri için kendi terminolojini (databank) oluşturmaya başlamış internetten ve bilgisayardan daha etkin biçimde yararlanılmıştır. Özellikle AB komisyonu üye devletlerle iletişimi sağlamak için çeviri işlerini internetten yaptırarak masraflardan kısmaya çalışmıştır. Böylece internet ve bilgisayar çeviri eylemini büyük ölçüde kolaylaştırmıştır. Başka bir deyişle ,çeviri evrensel bir boyut kazanmıştır.

4- 2010: Artık çeviri mevcut meslek dallarında kullanılmaya çoktan başlanmış bu işin ürünleri toplanmaya başlanmıştır. Çeviri bundan sonra bilgi çağında, bilişim ortamında internet yoluyla kitlelere ve kıtalara yayılıyor anında çeviriler erek kitle veya kişilere ulaştırılıyor. Bu dönem, çeviri kurumsal uyum içinde gerçekleştirilmeye başlandığı dönemdir.

5- 2020: Çeviride aynı noktaya yakınlaştırma yakınsama yöntemi uygulanır (Convergence). Çeviri her alana entegre edilebilir bir dönemdir. Çeviri yapay zeka ile yoğun bir şekilde birlikte anılır olmaya başlanmıştır. Ancak insan çevirisi her zaman başat olacaktır ve onsuz istenen bir çeviri düşünülemezdir. Ancak bunun aksini düşünenlerin de olduğu bir gerçektir. Makine çevirisi, yapay zeka çevirisini kolaylaştırırken, zaman ve masraf yönünden avantajlar sağladığı da bir gerçektir. Ancak İnsan çevirisi daima olmuştur ve var olmaya devam edecektir. (Sandrini, 2013).

Kitle Kaynaklı Platformlarda Çeviri çalışmaları, (crowdsourcing Translation) önemli bir çalışma alanı olmuştur. Bu alanda yapılan çeviriler kitlelere yönelik olması ön planda tutulmuştur. Bu çalışmalar web tabanlı sayfa çevirileridir. Burada amaçlanan, toplum zekası ile yüksek motivasyona ulaşmaktır. Bu bağlamda (open source) kitle kaynakları kullanılır.(Linux wikipedia, facebook, twitter, Translation center, Google translate, toolkit gibi.)

Çeviride Değişimler

1970 yıllarından itibaren bilişimdeki değişim ve gelişimlere paralel olarak gelişen çeviri sektörü , önemli değişimlere uğramıştır. En etkin değişim bilişim sektöründe olduğundan, bireysel çalışmalardan ekip çalışmalarına yönelim artmıştır.

Kaynak metin türlerindeki artış, meslek alanlarının çoğalması, teknolojinin gelişmesiyle yoğunluk kazanmıştır. Bu bağlamda yeni bilim ve meslek dallarına yönelik kaynak metinlerin çeviri zorlukları da

ortaya çıkmıştır. Görev vericilerin (Auftraggeber) taleplerinin artmasıyla çevirmenlerin uzmanlaşma ihtiyacının zorunlu kazanım olarak ortaya çıkmıştır.

Bu doğrultuda talepler artmış çeviri yoğunluğu da aynı şekilde kendini hissettirmiştir. Tüm bunların yanında mevcut çevirmen kazanımlarının yanında modern ve güncel beceriler almaya başlamış ve dijital veri kullanımı ve işlemcilik önem kazanmıştır. Çevirmenler bu gelişmelerin dışında kalmamak için çaba harcamak zorunda kalmışlardır. Bu da hayat boyu öğrenmeyi (LLP) gerekli kılmıştır. Bu bağlamda, çevirmene yeni uğraş alanları doğmuş ve bunlara katılım şart olmuştur.

- Bu süreçte, çevirmenlik sektörü içerisinde "Danışmanlık" da giderek önem kazanmıştır. Dünya genelinde faaliyet gösteren hemen hemen tüm çeviri kuruluşları, çevirmenlik işi yanında yan sektörlerle de el atmış ve faaliyetlerini bu şekilde sürdürmektedirler. Çeviri alanında ihtiyaç duyulan kesimin (erek kitle) "avam" olduğunu düşünürsek bu kitleye danışmanlık yapma ihtiyacı da kendiliğinden doğmaktadır .Bu arada, "uzman çevirmenlik" artık olmazsa olmazların başında gelmektedir.

Çeviri Teknolojisinin AB -Çeviri İşleri Genel Müdürlüğü (DGT)Konseptinde Kullanımı

Son yıllarda,"Çeviri" teknolojiye ve bilimsel gelişmelere paralel olarak giderek ivme ve önem kazanmıştır. Bu bağlamda, çevirinin meslek kuruluşları ve tüm dünyada faaliyet gösteren bir çok çeviri büro ve şirketleri tarafından gelişen sistem ve yöntemlerle kullanılma gereğini doğurmuştur.

Ancak çeviri teknolojilerinin en etkin şekilde Avrupa Birliği Komisyonu Çeviri İşleri Genel Müdürlüğü (DGT) tarafından, diğer çeviri kuruluşlarından farklı olarak özgün enstrümanlarla yürütüldüğü görülmektedir.

2007 yılından beri DGT tarafından düzenlenen bir çeviri yarışması ile genç çevirmenler teşvik edilerek onların becerilerini ortaya koymaları amaçlanmaktadır.

"Okullarda dil öğrenimini teşvik etmek ve gençlere çevirmen olmanın nasıl bir şey olduğunu göstermek için 2007'den beri her yıl Juvenes Translatores ('genç çevirmenler için Latince') yarışması düzenlenmektedir".

2020 yılında tekrarlanan çeviri yarışmasında AB ülkeleri okullarından gelen katılımcılar arasından 3.116 28 aday, seçildi. Hepsi, Avrupa'nın geleceğini şekillendirmek için gençlerin neler yapabilecekleri konusunda tek sayfalık bir metnin çevirilmesi istendi. Katılımcılar, AB'nin resmi dillerinden herhangi biri arasında çeviri yaptılar.

https://ec.europa.eu/info/news/juvenes-translatores-award-ceremony-2020-may-04_en

DGT, AB' nin önemli bir birimi olduğunu DGT Genel Müdürlerinden Karl-Johan Lönnorth yılında şöyle açıklamıştır:

" DGT tarihi, her şeyden önce kişisel girişimleri ile AB'ne katkı sağlayan Kadın ve erkeklerin serüvenidir. Onların kurdukları çeviri köprüsü olmasa idi Avrupa ülkeleri arasında bir AB-Köprüsü olmazdı. Ayrıca, çeviri olmasa idi Avrupa ülkeleri arasında anlaşma ve uzlaşma nasıl olurdu ve iddialı projelerden vatandaşlar nasıl haberdar olurdu ki ? Çok dilliliğe önem veren AB'de yaklaşık 50 yılı aşkın bir zamandan beri çevirmenlerimiz, Avrupa ülkelerini yakınlaştırmaya çalışmışlar ve AB kimliğinin kazanılmasında önemli rol oynamışlardır." (Veröffentlichungen der europäischen Union 2010;6). Bu açıklamadan DGT AB'nin önemli ve vaz geçilmez bir birim olduğu anlaşılmaktadır.

AB " Çeviri İşleri genel Müdürlüğü (DGT) çeviri eyleminin gerçekleşmesi sürecinde var olan tüm çeviri araç ve gereçlerini optimal şekilde kullanmaktadır. 1958 yılında kurulan Avrupa Ekonomik topluluğu (EWG), bugünkü haliyle (AB) 27 ülkeden oluşmaktadır (2020). DGT 27 ülke arasında her türlü ekonomik, kültürel, hukuksal savunma ve iletişim alanında alınan kararları 25 ülke diline aktarmaktadır.(Avusturya, Almanca; Güney Kıbrıs Cumhuriyeti Yunanca kullanmaktadır.).

DGT, çeviri süreci içerisinde, kullandığı yardımcı araç-gereçler yanında kendi bünyesindeki birim ve kurumlarla veri bankaları (Databank) oluşturmuş ve çeviri işlevini en ileri düzeyde, doğru, zamanında ve müşteri memnuniyetini gözeterek gerçekleştirmektedir.

Ayrıca DGT'nin idari yapılanması, çeviri işlevini diğer çeviri kurum ve kuruluşlardan daha ileri bir düzeyde ve profesyonel şekilde yürüttüğünü göstermektedir.

DGT'nin Yapılanma Planı (2009)

62 - Geschichte des Übersetzungsdienstes der Europäischen Kommission

Yukarıdaki şemaya göre, Çeviri Genel Müdürlüğü'nün (DGT) yönetim planı:

DGT 1: İç denetim

DGT2: İletişim ve Bilgilendirme

DGT 3: İç ve Dış Hukuksal Sorunlar

DGT'ye Bağlı Müdürlükler :

A Grubu Dilleri Çeviri Müdürlüğü

B Grubu Dilleri Çeviri Müdürlüğü

C Grubu Dilleri Çeviri Müdürlüğü

D: Farklı işler Müdürlüğü (dış işler, web-çevirileri, kütüphane, terminoloji, dilsel Kalite vb.

R: Araştırma Müdürlüğü(personel ve mali yönetim, iç ve dış yönetim işleri)

S: Strateji ve Çok dillilik Müdürlüğü: (Talep kontrolleri, dış çeviriler, çok dillilik, çeviri eğitimi ve Analizler)

(Geschichte des Übersetzungsdienstes der europaeischen Kommission, 2009, 62).

DGT bu kurumlarla işlevinin CITI bünyesinde kurumsallaştırarak sistemli bir şekilde yürütmektedir.

CITI: AB kurumlar arası yazılı ve sözlü çeviri işlemlerinin koordineli bir şekilde çalışmasını sağlar. Bir çok yan kurumları vardır ve yüklü bir personel kadrosuna sahiptir.

AB çok dilliliğe (Mehrsprachigkeit) önem vermektedir ve bu durumu AB'nin kendi kimliğinde başat etken olarak görmesi DGT'nin işlevini daha da önemli ve iddialı kılmaktadır. Bu bağlamda AB, her türlü maddi destekten kaçınmayarak gereken yardım ve fiziki alt yapı olanaklarını sunmaktadır. AB'nin

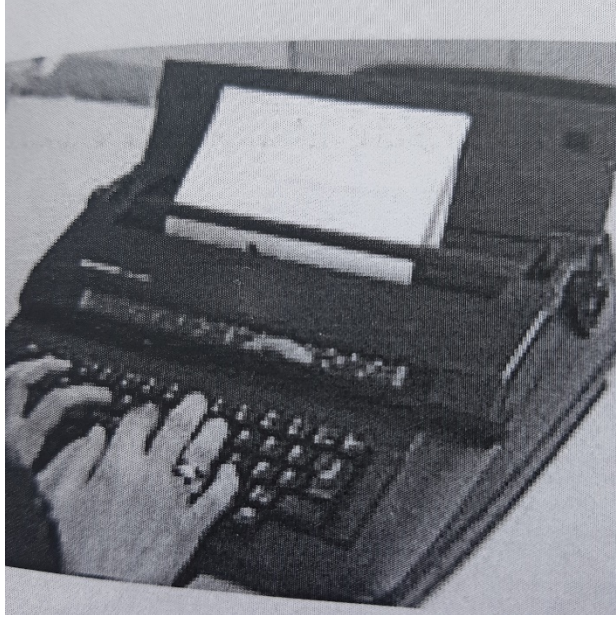

konuşlandığı Brüksel ve Lüksemburg'da farklı iki merkezlerinin olması işlerinin yoğunluğunu göstermektedir.

DGT'nin yıllık harcamaları, her bir AB-Ülkesi vatandaşına 3 Avroya mal olmaktadır (2009).

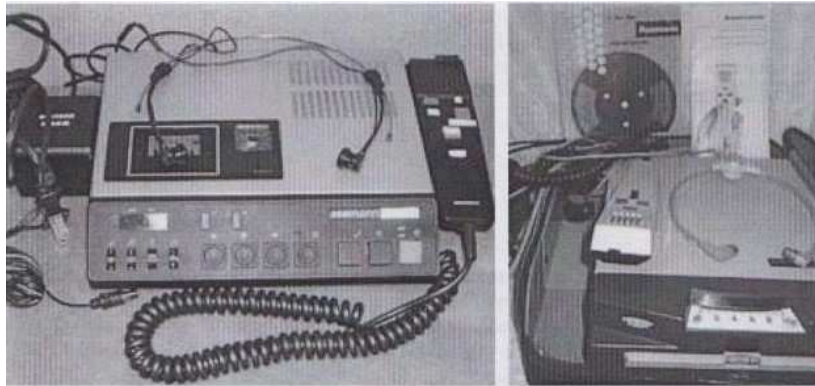
DGT, çeviri eyleminin geçirdiği evrelerde kendini hızla yenileyerek günün gerekli en yeni ve etkin teknolojilerini kullanmaktadır.

DGT'e Tarihsel Süreçte Çeviri Evreleri:

(a.g.e, 34)

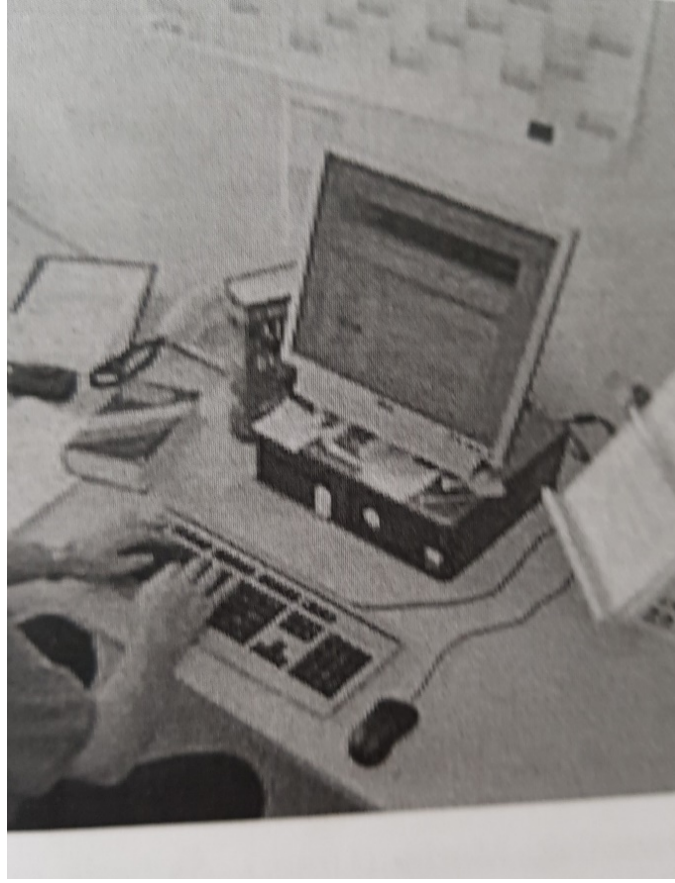
1950'li yıllarda manuel olarak yapılan çeviriler, daha sonra elektrikli daktilolarla yürütülmüştür. Hızla gelişen teknolojik ürünlerden de yararlanılmıştır. Dikte aletleriyle çeviri bir nokta daha ileri düzeye taşınarak, yapılan çeviriler, müşterilere iletmek üzere planlama birimlerine gönderiliyordu

Zwei Generationen
Assmann-Diktiergeräte

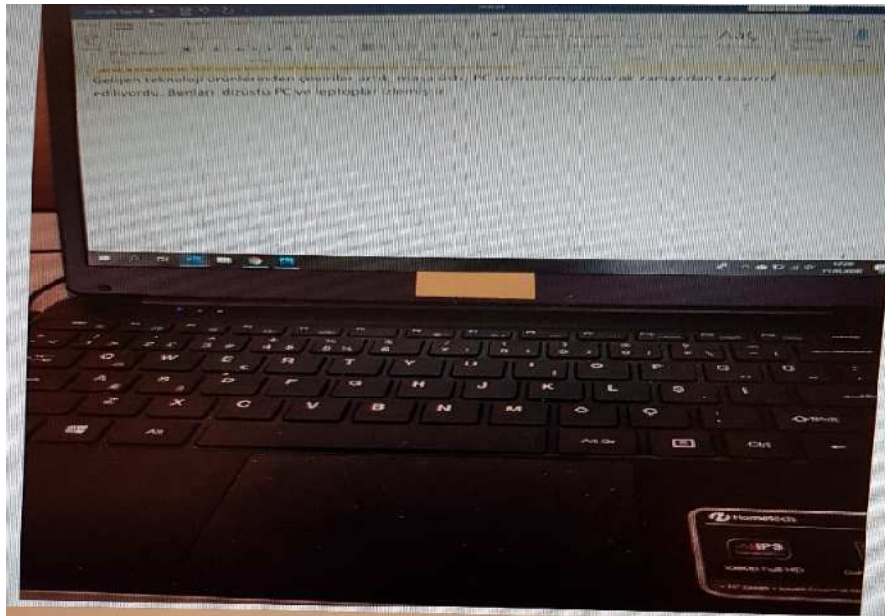
die fertige Übersetzung wiederum an das Planungsbüro geschickt, das sie c
Auftragsbearbeitung übermitteln

(a.g.e, 18)

(a.g.e, 39)

Çeviriler artık gelişen teknoloji ürünlerinden olan masa üstü bilgisayarlar (PC) üzerinden yapılarak zamandan tasarruf sağlanıyordu. Bunları dizüstü PC ve laptoplar izlemiştir.

Giderek gelişen teknolojik ürünler ile internet, (mail) ve bulut (cloud) yöntemleri çeviriyi eskiye göre daha zevkli ve hızlı duruma getirmiştir. Bu çeviri araç ve gereçlerini kuşkusuz tüm kuruluşlar kullanmışlardır. Ancak DGT, 25 AB ülke diline yaptığı yoğun çevirileri, diğer kuruluşlardan farklı bir düzeyde ve teknolojik unsurlarla yürütülmektedir.

DGT Biriminde Kullanılan Yardımcı Unsurlar

Çeviri işlerinde kullanılan Çeviri Yardımcı Unsurları (Übersetzungshilfsmitteln) çeviriyi daha profesyonel biçimde ve zamandan kazanmak adına hızlı, doğru ve teknolojik yönden en ileri seviyede ortaya koymayı amaçlamaktadır.

DGT, Çevirmenlerinin gereksinim duyduğu tüm elektronik ve teknik ihtiyaçları karşılar ve çalışmalarını "Eroramis" ve on üç farklı yardımcı sistem üzerinden yürütür:

1.EURAMİS (Avrupa Çok Dilli Bilgi Sistemi) E-Mail ortamında saklanan müşteri servis kullanımlarını saklar. Bu bilgiler sayısız dil kullanım fonksiyonlarına erişimi sağlar.

DGT, çeviriler için 3 teknik yardımcı unsur sağlar:

- a. Terminoloji (araçları)
- b. Çeviri hafızalamaları
- c. Mekanik çeviri (araçları)

EURAMİS ayrıca, aşağıdaki süreçleri ve diğer işlevlerini doğal olarak uygun bir Web -sistemi içerisinde kullanır.

- Metin elementlerinin ve materyallerinin ortaklaşa kullanımı için merkezi kayıt / hafızalama (Speicherung) yapar. Bu bağlamda Euramis, DGT'nin merkezi çeviri hafızası konumundadır.

- Çevirilecek Metinlerin miktarını, kapasitesini ve cinslerini tespit eder - Çeviri hafızası ve makine çevirisi için müsait olan metinlerin uyumunu tespit eder. - Çalışma sürecinin otomatikleşmesini sağlar. Makine çevirilerine ulaşımı sağlar.

2. Eur-Lex : Bu sistemden metin indirilir. Bir metni tam olarak mı yoksa kısmen mi alacağına karar verir. Metin arama işlemini yine bu sistem üzerinden yürütür ve aranan metnin çeviri belleğinde olup olmadığını tespit eder.

- Euramis merkezi hafızalama sisteminde tüm işlem göreceği çeviri elementleri saklanır.

- Tüm bilgileri ve verileri on-line sistemde kontrol eder.

-Euramis bu etkinliklerini gerçekleştirirken aşağıdaki sistemleri kullanır:

3. Poetry: Çeviri yaptıracak ve yapacak müşterilerin çeviri genel müdürlüğüne isteklerini ve taleplerini içeren programdır. Başvuru belgelerinin hafızalandığı sistemdir.

4. Suivi: DGT'nin bünyesinde çeviri tekliflerinin elektronik ortamda depolanmasını sağlar.

5. Euro-Lex: Yürürlükte olan AB -Yasalarının toplandığı sistemdir.

6. IATE (Avrupa İnteraktif Terminoloji çalışmaları): IATE tüm Avrupa Birliğinin Terminoloji veri bankasıdır.

7. SDL: Trados WorkBench (TWB) kullanır ve lokal hafızalama yapar

8. ECMT: (Avrupa Komisyonu Makine çeviri sistemi) bugün 25 dilde çevirileri gerçekleştirmektedir.

9. Dil tanıma sistemi (Spracherkennung): 2009 yılı itibari ile 300 DGT çevirmeni, dil tanıma yazılım programını kullanmıştır. Böylece bu diller direkt bilgisayara aktarılır ve ilgili dilin en ince nüanslarına kadar özellikler tespit edilir. Böylece klavye ve maus kullanmadan zaman kazanılmış olur.

10. Euro-Lex: AB nin yasalarının ve yasal belgelerinin bulunduğu bir veri bankasıdır. Anlaşma ve sözleşmeler bu bankada saklanır ve DGT tarafından gerektiğinde kullanılır

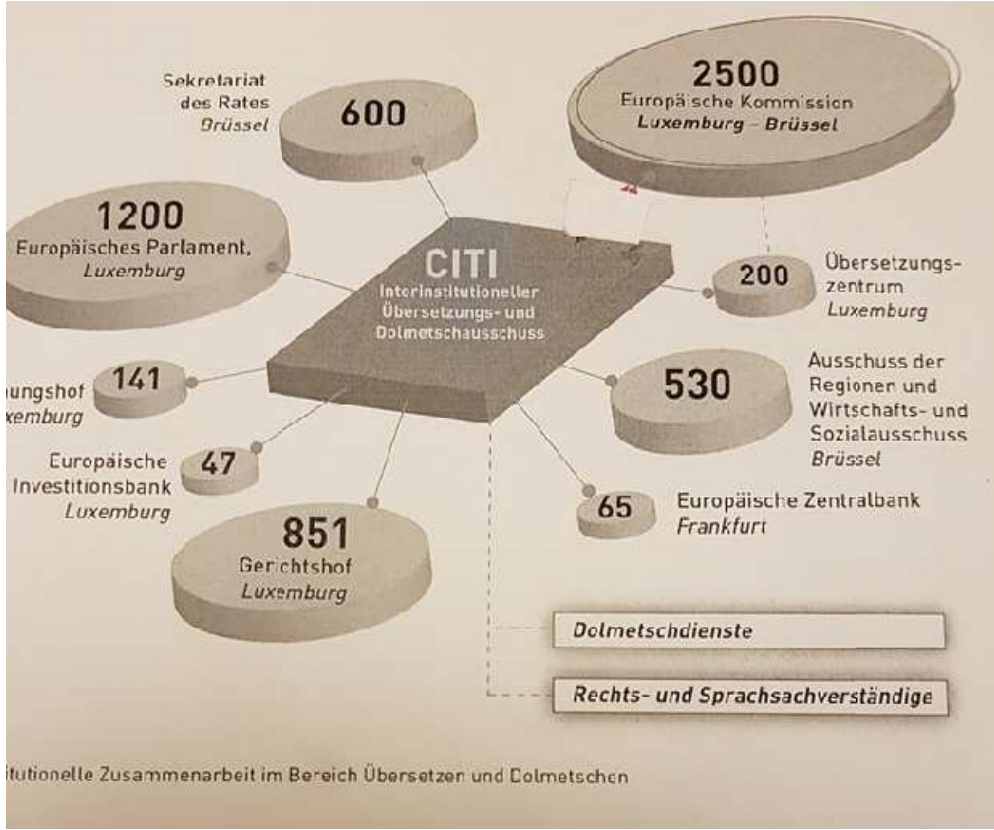
11. Eurodicautom: AB'nin terminoloji veri bankasıdır.

12. SdtVista: Tüm çevirilecek metinlerin saklandığı hafıza programıdır.

13. CİTİ: AB kurumlar arası yazılı ve sözlü çeviri işlemlerinin koordineli bir şekilde çalışmasını sağlar. CİTİ yazılı ve sözlü çeviri alanında AB kurum içi iş birliğini kurar ve çeviri işlerini yürütür. Şekilde görüldüğü gibi bir çok bağlı birimlere sahiptir ve yüklü bir personel adrosuna sahiptir (a.g.e, 66-67).

Kurumsal Yazılı ve Sözlü Çeviri Biriminin Çalışma Şeması (CITI) (a.g.e, 49)

DGT'nin Çevirmen ve Üretim Potansiyeli

Staatsangehörigkeiten in der DGT		
Belgier	BEL	229
Bulgaren	BGR	73
Tschechen	CZE	73
Dänen	DNK	86
Deutsche	DEU	165
Esten	EST	74
Iren	IRL	28
Griechen	GRC	134
Spanier	ESP	129
Franzosen	FRA	108
Italiener	ITA	144
Chypre	CYP	0
Letten	LVA	69
Litauer	LTU	74
Luxemburger	LUX	13
Ungarn	HUN	75
Malteser	MLT	62
Pays-Bas	NLD	47
Österreicher	AUT	10
Polen	POL	81
Portugiesen	PRT	112
Rumänen	RON	82
Slowenen	SVN	72
Slowaken	SVK	70
Finnen	FIN	108
Schweden	SWE	83
Briten	GBR	135

Führungsebene in der DGT		Total
Höhere Führungsebene		6
Mittlere Führungsebene		94
Übersetzer		1413
Web-Übersetzer		99
Außenstellen		33
Administratoren		147
Assistenten		544
Total		2336

Beschäftigungsort	
Außenstellen	33
Brüssel	1144
Luxemburg	1159
Total	2336

Geschlecht	
Männer	799
Frauen	1537
Total	2336

(a.g.e, 60)

DGT bünyesinde 2336 bayan ve erkek çevirmen çalışmaktadır. DGT'de en çok AB çalışma ofislerinin bulunduğu 229 çevirmenle Belçika vatandaşları oluştururken; ikinci sırayı 165 kişi ile Alman çevirmenler doldurmaktadır. Bayanlar 1537; erkekler 799 toplam 2336 çevirmen Brüksel ve Lüksemburg'da görev yapmaktadır (2010).

Çevirmenler aynı zamanda DGT'in yönetim kadrosunda da görev almaktadırlar. Buna göre:

Üst düzey yönetimde: 6

Orta düzey yönetimde: 94

Çevirmen olarak: 1413

Web-Çevirmenleri: 99

Dış ilişkilerde görevli: 33

Yöneticiler: 147

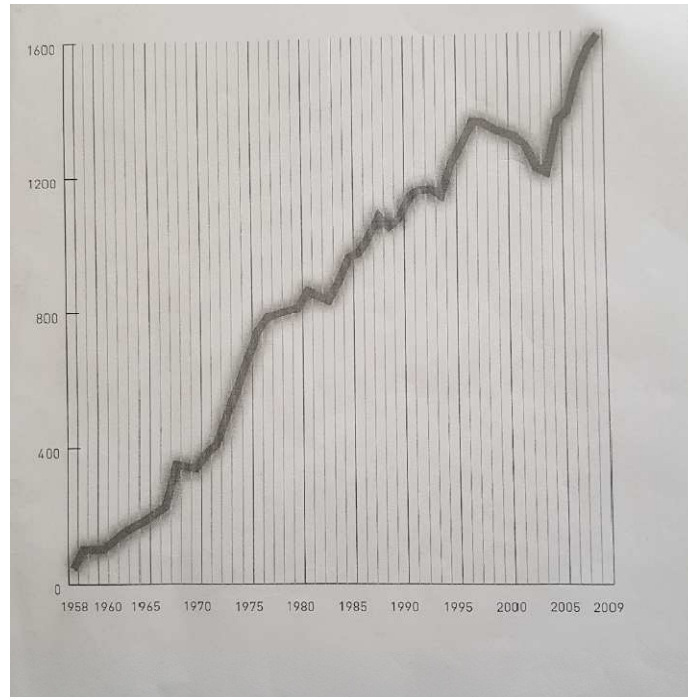
Asistanlar: 544

Toplam : 2336

Çevirmenlerin 1144'ü Brüksel'de; 1159'u Lüksemburg'ta çalışmaktadır (a.g.e, 60).

Bunların dışında "freelance" olarak çalışan çevirmenlerin katılımı ile çevirmenlerin sayısında önemli bir artış vardır. Özellikle 1958 - 2009 arası çevirmen alımında büyük oranda artış olmuştur.

DGT'nin Personel Alım Grafiği (1958-2010):

(a.g.e:63)

DGT kendi bünyesine almak isteği çevirmenlerin uzman çevirmen (Fachübersetzer/INNEN) olmalarını ön koşul olarak kabul etmektedir. Önce Freelance olarak çalıştırılan aday, daha sonra yaptığı deneme çevirileri ile uygun görülürse kendi bünyesine kabul ediliyor. Dolayısı ile bu konuda haklı olarak seçici ve titiz davranıldığı görülmektedir.

Avrupa Birliği Çeviri İşleri Genel Müdürlüğünde (DGT) çalışan personellerin statüsü "çevirmen" olmakla birlikte kurumun çeşitli kademelerinde farklı görevler de yüklenmektedirler.

27 AB ülkesi ile her türlü iletişimi yürüten DGT, AB'nin Çokdillilik politikası bağlamında çevirilerini yukarıda açıklanan teknik ve dilsel unsurlarla yürütmektedir. Bu çalışmadaki veriler, 2009-2010 yılları baz alınarak aktarılmıştır.

Bu veriler ve donanım ekipmanları, 2020 yılı itibari ile çok daha fazla ve modernleştirildiği bir gerçektir. Burada çeviri teknolojisinin DGT tarafından en yüksek düzeyde kullanıldığını ve hitap ettiği

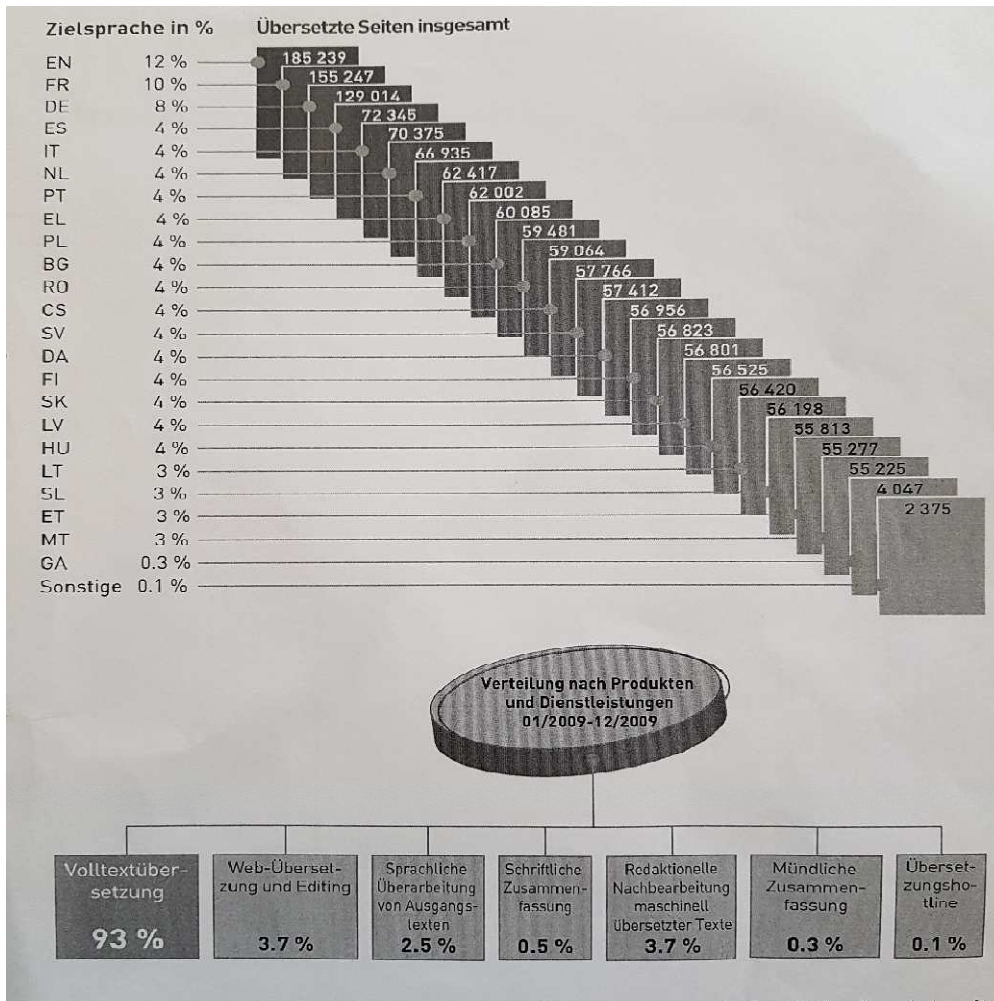

kitlenin, diğer çeviri merkez ve kurumlarından çok daha farklı olduğu görülmektedir. Bu çalışma, DGT'nin çeviri ürünlerinin en yüksek düzeyde ve müşteri memnuniyetini ön planda tutarak profesyonel düzeyde yürüttüğüne dikkat çekilmiştir. Böylece "çeviri eyleminin" insan zekası sayesinde giderek artan bir ivme ve hızla önem kazandığına tanık olunmaktadır. Bu süreci en yoğun biçimde çağdaş teknolojiyi "çeviri teknolojisinde" kullanan DGT kurumunun olduğu görülmektedir.

Sadece 2009 yılı içerisinde , Erek dil olarak (ED) yapılan çeviriler Ülkeler arasında değişiklikler gösterirken en fazla çeviri İngilizce % 12 (185.239 sayfa); Fransızca % 10(155.247 sayfa);

Almanca % 8 (129.014 sayfa) ve en düşük İrlandaca % 0.3 (4.047 sayfa) olduğu görülmektedir. Bu potansiyelle 1958-2010 yılları arasında 3.7. Milyon sayfa çeviri yapılmıştır. Böylece DGT'nin çeviri ve çalışma hacmi ortaya çıkmış oluyor. Bu çeviri hacminin 2020 yılı itibari ile 6 Milyon sayfa olduğu tahmin edilmektedir.

Dillere Göre Çevirilen Sayfa ve Oranları

(a.g.e, 61)

Sonuç

Teknolojinin ve bilimin son yıllarda gelişmesi ve ilerlemesi ile, çeviri teknolojisi de gerekli argümanları ve teknolojik enstrümanları kullanmıştır. Bu kullanılan çeviri teknolojileri en etkin biçimde AB (Çeviri İşleri Genel Müdürlüğü -DGT) tarafından uygulanmaktadır. 27 AB ülkesinin ve diğer aday veya ilgili ülkelerle iletişimi sağlamak için etkin bir şekilde görev yapan DGT, her geçen yıl kendini ve kullandığı enstrümanları yenileyerek hitap ettiği erek kitlenin memnuniyetini kazanmaktadır.

DGT' bugün kullandığı çeviri teknolojilerini, 1950'li yıllardan beri giderek değiştirerek ve geliştirerek dünyadaki tüm çeviri kuruluşlarından farklı ve optimal biçimde aynı zamanda artan bir yoğunlukta işlevini yürütmektedir.

DGT'nin diğer bir işlevinin de, AB'nin benimsediği ve kimlik nedeni olarak tanımladığı " çok dillilik politikasına (**Mehrsprachigkeit**) " katkıda bulunmasıdır. Bu alanda her yıl bir dizi etkinlikler ve projeler yürütmektedir.

AB ülkeleri arasındaki yazışmaların ve kararların 27 farklı resmi dile çevrilmesi zorunluluğu aynı zamanda çeviribilim eğitiminin ve teknolojisinin yeni şartlara göre çevirmen modelinin de tartışılmasını gerekli kılmıştır.

Ayrıca Avrupa Birliği son katılımlarla iç pazar alanında kayda değer bir büyüme yaşamıştır. Çok dilliliğe önem veren AB, birlik üyeleri arasında yürütülen Yazılı ve Sözlü Çeviri, Konferans Çevirisi uzmanlık alanlarında gelişmeleri ve yenilikleri de beraberinde getirmiştir.

Brexit gerçekleşene kadar 27 Avrupa ülkesinden oluşan çok kültürlü Birlik yapısında şuan 25 farklı dil konuşulmaktadır.

Kararlar ve yazışmalar çeviri yolu ile öncelikle İngilizce, Almanca ve Fransızca olmak üzere bir çok dile çevrilmesi gerçeğini gözler önüne sermiştir. Bu üç temel dilde alınan karar ve yazışmalar, tüm üye ülke dillerine çevrilmesi önemli bir maliyeti de beraberinde getirmektedir. Böylesi yoğun bir çeviri etkinliğini yürütme ve gerçekleştirme için AB Komisyonu Çeviri Genel Müdürlüğünü (DGT) kurmuştur. Müdürlük, alınan tüm kararların ve görüşülein yazılı, sözlü, eş zamanlı ve ardıl olarak 25 resmi dilin hepsine çevrilmesini sağlamakla yükümlü kılınmıştır.

Çeviri Genel Müdürlüğü küreselleşmenin ve çok kültürlülüğün hüküm sürdüğü Avrupa Birliği bünyesinde, istihdam edilen çevirmenlerin mesleki becerilerini artırmak ve oluşan yoğun çeviri yükünü daha etkin yönetmek için, yukarıda açıkları ve işlevleri açıklanan bir çok bilgisayar, algoritma, (IATE) gibi genel veri bankası ve Euramis gibi bir çok dijital programı da çeviri sürecinde yoğun olarak kullanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, yoğun bir çeviri etkinliğini yürütmek için, teknolojinin en son unsurlarını ve parametrelerini kullandığına ve yüksek maliyetlere varan bir maliyetin gerçekleştiği görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Austermühl, Frank (2001) Übersetzen im Informationszeitalter WVT Wissenschaftlicher Verlag Trier
Luxemburg: Amt für Veröffentlichungen der europäischen Union 2010.
Luxemburg: Geschichte des Übersetzungsdienstes der europäischen Kommission. 2009. ISBN 978-92-79-8848-3
Öztürk, İlyas (2019). *Textlinguistik/ Metindilbilim*. Sakarya Üniversitesi Ders Notları.
Sandrini, Peter (2013). *Bausteine translatorischer Kompetenz*.
https://ec.europa.eu/info/news/juvenes-translatores-award-ceremony-2020-may-04_en